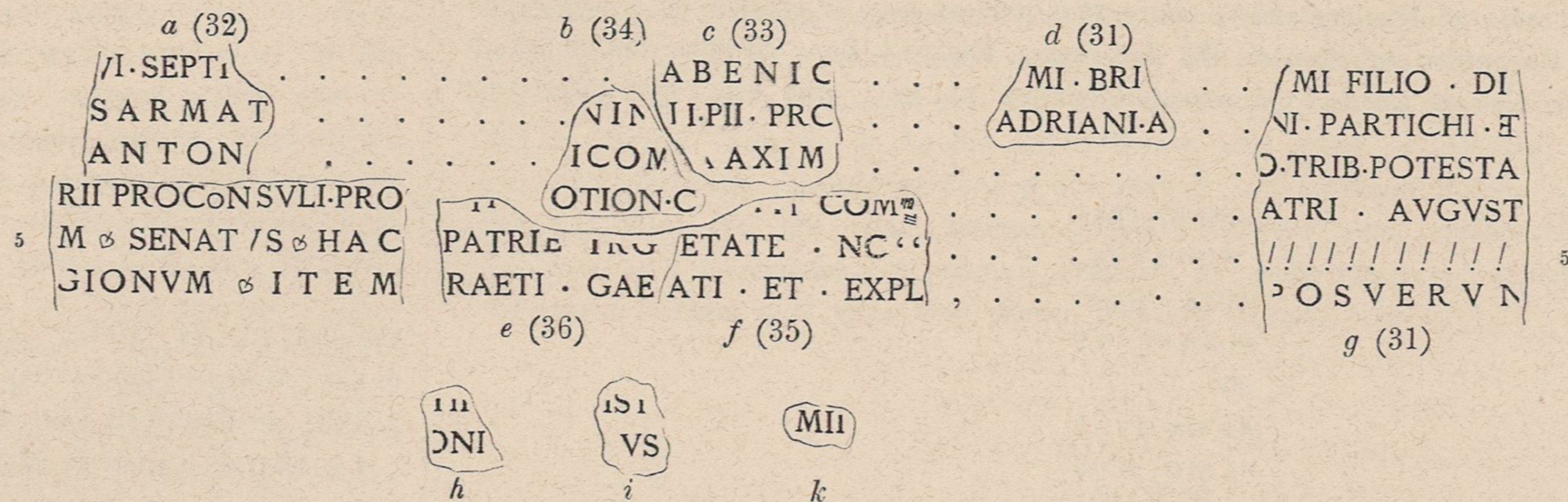

1002 In *Newcastle* in museo extant fragmenta inter se similia decem, quae postea demum perspexi coniungenda esse; id quod feci adiutus a Brucio et a Carolo R. Smith Londiniensi. Reperta sunt fragmenta haec omnia in effossionibus Habitanciensibus atque dono data museo a Guilelmo Shanks. Numeri uncis inclusi, quos adieci, sunt catalogi Bruciani. Litterae in universum bonae snnt, quanquam non nimis elegantes neque plane aequabiliter incisae.

Descripsi contuleruntque mea causa denuo accurate Smith et Bruce, qui edidit *Archaeol. Ael.* 1, 1857 p. 236 (n. 35 et 37), *cat.* p. 15 (n. 31—37); *h i k* omisit Bruce, *i* nuper periiit.

Fragmenta *a e f* unius eiusdemque lapidis esse manifestum est, cum litterarum formae et mensurae omnino eadem sint atque, ut Bruce testatur, *e* et *f* hodie quoque apte convenient in fractura. Inter *a* et *e* margines reflecti sunt et laevigati, ut lapides denuo adhiberentur in aedificio aliquo recentiore, sed tamen nihil in lacuna ea videtur interiisse. Bruce praeterea affirmat in *a* supra et in fragmentis tribus *a e f* infra lapidem servatum esse integrum, ita ut nihil ibi scripturae interierit.

Fragmentum *b* Bruce putat probabiliter referri posse ad eundem titulum, quanquam non eadem id confidentia pronuntiat, qua de fragmentis *a e f*; mensura autem litterae *o* versus 2 cum *o* versus 3 in fragmento *a* convenit.

De *c* haec rescripsit: *I thought it may be part of the same stone, but on measuring the letters ABENIC I found they were not so large as the top lines of the other stones. The letters of the top line of c are a trifle bigger than those of the top line of a; the letters of the top line of d are a trifle bigger as those of the top line of c.* Tam exiguam mensurae differentiam in titulo a quadrataro provinciali non nimis eleganter sculpto et qui extendatur super lapides complures tuto licebit neglegere. Consequens autem est praeterea ex Brucii observationibus fragmentum *c* superiorem marginem lapidis attingere, quanquam id non diserte adnotat.

Fragmentum *d* Bruce ait facile eiusdem lapidis esse posse atque *g*, additque praeterea: *d has formed part of the upper margin of the slab to which it belonged.*

Fragmentum *g* Brucio primum non visum est eiusdem lapidis esse atque *a*; putabat enim lapidem ita nimis longum fieri pro altitudine, nam *a e f* coniuncta iam longa esse pedes circiter septem (Anglicos). Neque vero perspicio cur cogitari non possit de epistylio aedificii alicuius aliquanto longiore. Mensurae litterarum convenient; altae enim sunt litterae versus 1 et 2 tam in *a* quam in *g* (et in *b* versu 2) digitos (Anglicos) plus minus 4; reliquorum versus in iisdem fragmentis atque similiter etiam in *e f* aliquanto minores. Addit Bruce in epistula: *I have marked a slip of paper with the exact position of the lines of the inscription on a and*

Imp. Caes. div[isi] Septi[mi] Severi Pii Arabici Adi[abeni]ci Parthici maxi[mi] Bri[tannici maxi]mi filio, di[vi] Marci Antonini Pii Germanici Sarmat[ici] nepoti, divi Antonini Pii pro[nep.], divi Hadriani a[di]b[ne]p., divi Traiani Partic[i] et [divi] Nervae adnep. M. Aurelio] Antonino Pio felici Aug. Parthico maxim[o] Britannico maximo Germanico maxim[o] trib. potesta[te]... imp. ... cos ... propagatori impe[rii] proconsuli pro . . . et Iuliae Domnae Aug. matri Augusti nostri et
5 *castroru[m] senatus hac patrie . . .*
coh. I Van]gionum item Raeti gae[s]ati et expl[oratores . . .] posuerun[t] . . .

Supplementa vv. 1—5 explicationem excusationemve non requirunt.

4 Post Caracallae titulos fortasse talia sequebantur *pro[pter] dev[otio]n(em) o[ptimi] et in]com[parabilis] principis]* vel similia; cf. n. 963.

5 Post Iuliae Domnae nomina videtur secutum esse, interposita formula veluti *pro [pi]etate no[bilissimae] domus divinae]*, cf. n. 319. 322, secundum titulorum Britannicorum consuetudinem constantem, nomen legati provinciae, fortasse etiam legati legionis aut procuratoris provinciae atque praefecti tribunive, sub cuius quorumve cura opus, de quo agitur, factum est; no-

another with the position of those on g, and I am rather surprised to find how nearly they agree; this makes for your view. Mensurae et dispositio versusum re vera paene ad amussim convenient. Itaque si addimus tam in *f* quam in *g* versus eundem apparere consulto erasum, *g* eiusdem lapidis partem esse iam confidenter pronuntiabimus. Tam in fine fragmenti *g* quam initio fragmenti *a* non multa possunt deesse; scilicet lapides qui utrumque marginem lateralem efficiebant, dimidia tantum parte videntur inscripti fuisse. Itaque si epistylum universum longum fuisse ponamus pedes circiter duodecim ad sedecim, mensuram aedificii cogitatione efficere possumus satis convenientem.

Fragmenta *h i k* quanquam nullo negotio collocari possunt variis locis in titulo eius generis, qualem infra suppleturus sum, tamen praetermissi ne hariolationi indulgerem.

Lectio fragmentorum omnium in universum satis certa est; in singulis haec observanda.

a 1 Ante *i* primam vestigia *v* litterae distingui posse Bruce adnotat. 4 *RIE* Bruce olim, *RIT* ego; sed *RII* probabilius esse Bruce nunc ipse concedit. 5 *HAC* certum est.

b 1 supra aut *VIK* aut *NIR* legerat Bruce, neutrum vero ait certum esse. 4 Nihil aliud legi posse quam *OTIONC* affirmat Bruce.

c et *d* certae lectionis sunt.

e 5 *PATRIE* certum esse Bruce affirmat, reliqua incerta; sed apices litterarum similiter depinxit atque ego feci.

f 5 Similiter convenient quae vidimus Bruce et ego; sed litterarum reliquiae confusae sunt et incertae, *the latter part of the line is completely worn out as if by the treading of feet* Bruce. Interrogavi num legi posset *GETAE NOB CAES*; respondit *your conjecture will I fear scarcely hold*.

f 3 in fine putabam initium *x* litterae superesse; Bruce respondit *A* potius esse, *we have here the upper portion of an A, though the lower portion of it is gone and the right limb cut off*.

Haec omnia considerans talem fere totius tituli restitutionem propono, in qua versusum dispositionem, qualis in archetypo est, retineo.

mina legatorum non raro postea erasa sunt consulto propter causas nobis ignotas.

6 De gaesatis Mommsenus egit, cum titulum Saldis in Africa repertum explicuit (*archäol. Zeitung* 28, 1870 p. 7 s.); apparet hic quoque Raetos gaesatos, i. e. levis armaturae, una cum exploratoribus nescio quibus opponi legionariis. Exploratores fortasse Habitancienses erant ibi in praesidio collocati, velut Bremenienses (n. 1030. 1037) et equites Sarmatae Bremetennacenses (n. 218) aliique in notitia enumerati. Cf. n. 1010. Post *posuerunt* potest positum fuisse nomen centurionis aliusve militis, qui operi institit.